

25. september 2023

Økonomistyring på dagplejeområdet

Tidligere undersøgelser (senest KL og FOA, 2017) har vist, at mange kommuner oplever at det er svært at styre økonomien på dagplejeområdet. Derfor udsendte FOA primo april 2022 et kort spørgeskema, for at afdække hvordan kommunerne opfatter styringen af økonomien på dagplejeområdet i 2022. Spørgeskemaet blev udsendt til dagtilbudsscheferne eller tilsvarende i alle kommuner og viser at ca. fire ud af ti kommunerne oplever udfordringer med økonomistyringen på området og at den anden halvdel ikke gør. Vi har bl.a. spurgt ind til 58-årsreglen, sammenligning med daginstitutionerne og overholdelse af budgetter.

På baggrund af undersøgelsen har vi udvalgt 7 kommuner til uddybende interviews, 4 der oplever problemer med økonomistyringen og 3 der ikke gør, for at blive klogere på baggrunden for de forskellige opfattelser.

Konklusion – økonomien i dagplejen er styrbar

KL's og FOA's undersøgelse fra 2017 fandt at ca. halvdelen af kommunerne oplevede udfordringer med økonomistyringen på dagplejeområdet. I 2022 er det 4 ud af ti kommuner, hvilket i sig selv er en forbedring. 58 procent svarer, at det ikke er en udfordring. Men niveauet bliver mere nuanceret, når vi taler med dagtilbudsscheferne. Uanset hvad de har svaret om styrbarheden i vores landsdækkende spørgeskemaundersøgelse i 2022, svarer de i interviewene, at det ikke er sværere at styre dagplejen end daginstitutionerne, blot at det kræver en anden tilgang. Hvad denne er, er så lidt mere uklart og vil kræve yderligere undersøgelser. Men vi kan se, at de kommuner der planlægger med en høj belægningsgrad, er mere udfordrede på at opnå et retvisende budget. Dette er de dog helt på det rene med og tilføjer blot økonomi ved overskridelser. En dagtilbudschef beskriver det således: *"Det er ikke en større udfordring at styre end på dagtilbudsområdet. Men vi har haft røde tal fordi belægningsprocenten ikke har været helt oppe på vores måltal."*

Samtidigt kan vi se, at alle oplever rekrutteringsudfordringer som en stor udfordring for kapacitetsstyringen, hvilket gør at man i højere grad opnormerer i vuggestuer, når børnetallet stiger.

I bilag 1 og 2 uddybes resultaterne fra de to undersøgelser fra 2022.

KONTAKT Notat udarbejdet af:
FOA Fag og Politik

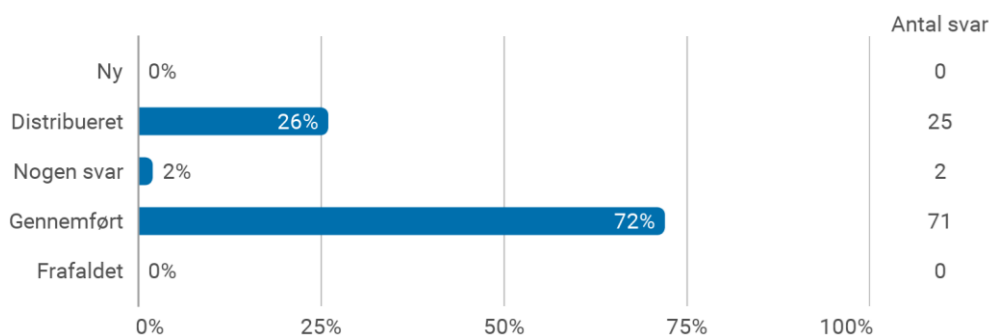

Konsulent
Thomas Fjord Bonven
31127876
thbv@foa.dk

Bilag 1 Landsdækkende spørgeskemaundersøgelse

Analysen bygger på svar fra 71 kommuner og giver derfor et bredt indblik i hvordan kommunerne oplever styringen med dagplejens økonomi. Hvis vi fraregner de to kommuner i landet, der ikke har kommunal dagpleje, svarer det til en svarprocent på omkring 75 pct.

Figur 1 Svarprocent

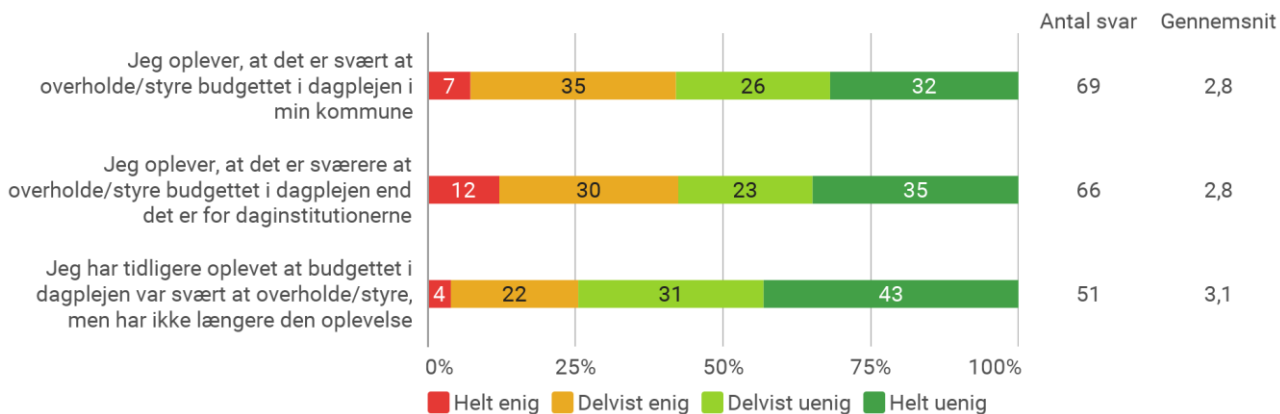

Dagplejernes budgetter

Den første række udsagn handler om dagplejernes budgetter og hvorvidt kommunerne oplever problemer med disse (se Figur 2).

Ca. 4 ud af 10 kommuner svarer, det er svært at styre eller overholde budgettet på dagplejeområdet. Samtidigt svarer ca. 4 ud af 10, at det er sværere at styre budgettet for dagplejen end for daginstitutionerne.

Næsten 6 ud af 10 svarer modsat, at de ikke oplever, at det er svært at styre budgettet (58 pct.). Den samme andel af kommunerne (58 pct.) svarer, at det ikke er sværere at styre budgettet på dagplejeområdet, end i daginstitutionerne.

Figur 2 Økonomistyring

Åbne besvarelser

For at forstå hvilke problemer der opleves i kommunerne, ser vi nu på de åbne besvarelser:

Dem med gode oplevelser med styringen af økonomien peger bl.a. på et fast budget for dagplejen og kalkulatorisk regnskab ift. løn (hvor de får de penge de bruger og derfor ikke er afhængige af normering). Andre peger på månedlig budgetkontrol med økonomistyringsværktøjer og månedlig kapacitetsopfølgning. Der bliver også lagt vægt på vuggestuer som back up for dagplejen.

Dem der oplever udfordringer har især fokus på rekrutteringsproblemer, at dagplejen er en lille enhed med få dagplejere, der gør dagplejen mere sårbar. Der er ikke mulighed for at regulere ift. belægningsgrad og man oplever højt sygefravær. Derudover peges der på, at der tildeles efter fuldt udnyttet kapacitet, men kapaciteten kan ikke udnyttes fuldt i landområder. Problemer med dagplejere, der frasiger sig gæstebørn, langtidssyge og sygemeldinger i opsigelsesperioden. Gennemsnitsalderen er høj, hvilket bevirker en del langtidssygdom pga. fysisk nedslidning. Dagplejernes overenskomst nævnes ligeledes, fordi "hul-pladser" ikke længere er gratis. Det er svært at vurdere behovet, hvilket skaber tomme pladser nogle steder og udgifter til 5. barns pladser andre steder.

Derudover kommer flere af respondenterne med forslag til løsninger

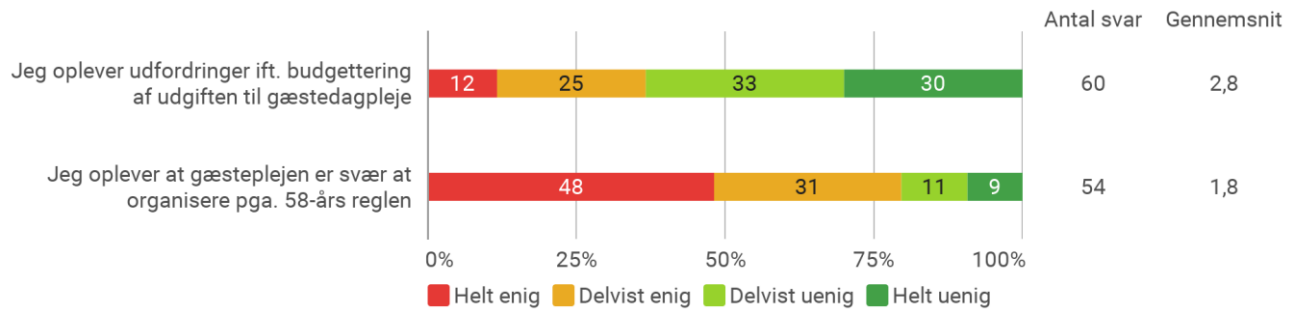
"Ansæt/afsked ift. behovet. Tæt opfølgning. Brug af fondsmidler til uddannelse i stedet for fyringer/tomme pladser. undgå brug af 5. pladser, ansæt gæstedagplejere/gæstehuse. Skab gode rammer for heldagslegestuer, så dagplejerne ser sig selv som en del af noget større/læring udover at vi giver børnene et andet læringsrum end hjemmet."

Gæstedagplejens budget og organisering ift. 58-årsreglen

Den anden række udsagn præsenteret for dagtilbudsscheferne handler om hhv. gæstedagplejen og 58-årsreglen. Når vi spørger til budgettering af udgiften til gæsteplejen, er fordelingen meget lig for hele dagplejen, med omkring 40 pct. der oplever udfordringer og 60 pct. der ikke gør.

Næsten 8 ud af 10 tilkendegiver, at 58-års reglen gør gæstedagplejen svær at organisere. Der er dog kun 54 besvarelser ud af 71 deltagende kommuner.

Figur 3 Gæstepleje og 58-års reglen

Kommentarer og erfaringer ift. 58-årsreglen:

"Vi har gæsteordninger i forbindelse med daginstitutioner, som dækker gæstebehov. Det fungerer fint." "Meget lidt fleksibel overenskomst". "Fordi det fordyrer dagplejen - set sammen med 5. Barns tillægget og fordi vores kapacitet så indskrænkes i takt med at dagplejerne bliver ældre. Det giver også arbejdsmiljø-udfordringer fordi nogle af deres kolleger oplever det ukollegialt at nogen kan sige nej til flere børn." "De mange 58-årige gør det rigtig svært at lave en god gæsteordning. Vi har dog budget nok til ordningen - det er hænder, det kniber gevaldigt med." "58-reglen er meget hæmmende og påvirker arbejdsmiljøet for de øvrige dagplejere negativt, hvis der er mange 58+ kolleger i området". "58 års reglen er meget udfordrende, men helt reel - vi mangler blot muligheder for at kompensere - for gør vi ikke det, betyder det, at andre dagplejere stort set altid går med 5 børn og det er uholdbart."

Opsamling på afslutningsvist åbent spørgsmål om udfordringer og løsninger

Afslutningsvis blev der stillet et åbent spørgsmål om generelle udfordringer eller løsninger i forhold til økonomistyring af dagplejen, hvor svarene især omhandler rekrutteringsproblemer og fleksibiliteten i dagplejernes overenskomst. Flere peger også på, at øget fleksibilitet i arbejdstiden ville gøre det lettere at rekruttere dagplejere. Nedenfor opsummeres nogle af udfordringerne og løsninger der nævnes i kommentarerne, medtaget er også enkelte citater:

Dem der oplever udfordringer har især fokus på, at de oplever nogle meget ufleksible overenskomster, hvor dagplejen bliver for dyr og derfor ikke kan fungere som alternativ til vuggestuer. Det er svært at justere antallet af ansatte sammenlignet med daginstitutioner, hvor der oftere er naturlig afgang af ungt personale eller pladser til studerende der kan justeres, hvorimod dagplejens eneste justeringsmulighed er afskedigelser. Derudover fordyres dagplejen af gæstepleje og tillæg for gæstebørn. " Der er bindinger - f.eks. max 4 (6) aftenmøder om året - uden det koster ekstra i form af afspadsring med udgifter til gæstepleje til følge".

Derudover kommer flere af respondenterne med forslag til løsninger.

Her foreslås bedre muligheder for løbende økonomisk budgettilpasning ift. anvendte dagplejepladser, mulighed for 3-børnskontrakter, mere fleksibilitet omkring arbejdstid, mulighed for at nedlægge gæstedagplejen så dagplejerne selv varetager pasning af børn ved fravær. "De fleste dagplejere har ingen pædagogisk uddannelse, og derfor er det vigtigt at have kurser, møder mv. hvor der kan drøftes basal pædagogik".

Bilag 2 Uddybende interviews med 7 kommuner

På baggrund af det landsdækkende survey, udvælges 7 kommuner til et uddybende interview af ca. 1 times varighed. I alle interviews har dagtilbudschefen – eller en tilsvarende medarbejder – deltaget, sammen med mindst én økonomimedarbejder.

Figur 1 Uddybende interviews med 7 kommuner

- **7 interviews**

- 4 der gav udtryk for problemer i survey
- 3 der gav udtryk for at det fungerede fint i survey

Variation på

Hvad de har svaret i den indledende survey

Variation på

Størrelse af dagplejen og geografisk placering af kommunen

Resultater

De fire kommuner der svarer at de har udfordringer i det landsdækkende survey budgetterer med en meget høj belægningsgrad, hvilket mindsker fleksibiliteten. Dog svarer de, at økonomien ikke er sværere at styre end for vuggestuer, men at det er nogle andre vilkår:

“Det er ikke en større udfordring at styre end på dagtilbudsområdet. Men vi har haft røde tal fordi belægningsprocenten ikke har været helt oppe på vores måltal.”

Rekrutteringsudfordringer giver især problemer med kapacitetsstyringen, sammen med langtidssygemeldinger. 58-årsreglen er besværlig, men fylder faktisk ikke særligt meget i praksis, da den blot er et vilkår man må planlægge udenom.

Kommuner der svarer at de ikke har udfordringer i det landsdækkende survey, har i de tre kommuner vi har talt med, en lavere belægningsgrad end de fire der svarer at de oplever udfordringer. Belægningsgraden lader altså til at påvirke oplevelsen af økonomistyringen. Samtidigt har én af dem for nyligt løftet økonomien og det ser ud til at alle tre oplever et lavere sygefravær. Dog oplever de også, at rekrutteringsudfordringer giver problemer med kapacitetsstyringen.

Andre gode erfaringer

Faglige fællesskaber giver ansvarlighed, lavere sygefravær og giver mere fleksibilitet og overskud til at hjælpe hinanden. Løft i dagplejen gør den attraktiv og kan afhjælpe problemer med kapacitetsstyringen. En god kommunikation med forvaltningen, så de har forståelse og kan hjælpe med noget fleksibilitet (især ift. børn med særlige behov – antallet kan variere meget) er vigtigt.

Sygefravær er især noget der kan give problemer – arbejdsfællesskaber, legestuer og en samlet dagpleje virker til at have en positiv indflydelse på sygefraværet.